

Robert Szymula

DOI 10.15290/sw.2020.20.22

Uniwersytet w Białymstoku

Wydział Filologiczny

Kolegium Językoznawstwa

tel.: +48 85 7457450

e-mail: r.szymula@uwb.edu.pl

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4879-4554>

Wербализация концепту „władza” we współczesnym rosyjskim dyskursie politycznym

Słowa kluczowe: dyskurs, dyskurs polityczny, dyskurs wyborczy, partia polityczna, prezydent, koncept

Niniejszy artykuł poświęcony jest analizie werbalizacji konceptu „władza” w rosyjskim dyskursie politycznym. Badanie przeprowadzone zostało na podstawie programów wyborczych rosyjskich partii politycznych (lewicowo-centrystowskich „Справедливая Россия” i „Яблоко”, lewicowych „Коммунистическая партия Российской Федерации” i „Партия Возрождения России”, prawicowych „Гражданская платформа” i „Партия народной свободы”, konserwatywnej „Российская партия пенсионеров за социальную справедливость”, liberalno-konserwatywnych „Единая Россия” i „Партия Роста”, liberalno-demokratycznej „Либерально-демократическая партия России” i narodowo-konserwatywnej „Родина” – źródłem materiału leksykalnego były oficjalne strony internetowe partii). Do analizy wybrane zostały programy wszystkich stronnictw, których przedstawiciele wzięli udział w ostatnich pełnych wyborach do Dumy Państwowej Zgromadzenia Federalnego Federacji Rosyjskiej w 2016 r. (wybory w 2019 r. miały charakter uzupełniający). Drugim źródłem materiału były oficjalne wystąpienia prezydentów rosyjskich (W.W. Putina i D.A. Miedwiediewa). Na potrzeby badania wybrano mowy inauguracyjne (wszystkie wygłoszone przemówienia, lata 2000–2018 – źródłem był oficjalny serwis internetowy

Kremla). Do przeprowadzenia analizy wykorzystano metodę opisową, semantyczną i kontekstualną.

Pojęcie „konceptu” jest jednym z kluczowych pojęć językoznawstwa kognitywnego. Jego definicje różnią się w zależności od szkół badawczych i indywidualnego podejścia poszczególnych naukowców. Na przykład, Zinaida D. Popowa i Iosif A. Stiernin określają koncept jako kompleks werbalizowanych (przy pomocy leksemów, frazeologizmów, struktur zdaniowych, tekstów i kompleksów tekstów) i niewerbalizowanych wizerunków przedmiotów i sytuacji, tworzących konceptosferę człowieka [Попова, Стернин 2007, 19]. Dmitrij S. Lichaczow rozumie pod tym pojęciem uogólnioną jednostkę myślenia, odzwierciedlającą i interpretującą zjawiska rzeczywistości w zależności od wykształcenia, osobistych doświadczeń, doświadczenia zawodowego i społecznego natywnego użytkownika języka, będącą swego rodzaju uogólnieniem różnych znaczeń danego słowa w indywidualnej świadomości użytkownika [Лихачев 1993, 91]. Wiktorija W. Krasnych interpretuje koncept jako abstrakcyjną ideę „przedmiotu”, reprezentowaną konkretnie, wraz z różnego rodzaju związkami, nacechowanymi narodowo i kulturowo [Красных 2003, 196]. Własne definicje przedstawili też, m.in. Jelena S. Kubriakowa [*Краткий словарь когнитивных терминов* 1996, 90–92], Nina D. Arutiunowa [Арутюнова 1999, 3], Jurij S. Stiepanow [Степанов 1997, 41–42], Łarisa O. Butakowa i Jelena S. Diemina [Бутакова, Демина 2003, 47], Władimir W. Kolesow [Колесов 1992, 19–20], Siegiej Ch. Larin [Ляпин 1977, 16–18], Władimir I. Karasik [Карасик 2002, 129], Julija N. Flegontowa [Флегонтова 2003, 99], Walentina A. Masłowa [Маслова 2008, 54], Aleksandra A. Zalewskaia [Залевская 2001, 34] i in. Marina W. Pimienowa i Olga N. Kondratjewa tłumaczą przyczynę braku jednoznacznej definicji „konceptu” tym, że należy on do kategorii mentalnych, co daje duże pole do indywidualnego podejścia naukowców. Jednocześnie jest pojęciem interdyscyplinarnym i wykorzystywany jest w badaniach językoznawców, filozofów, logików, psychologów, kulturologów itp., co pociąga za sobą różne interpretacje zależne od podejścia metodologicznego [Пименова, Кондратьева 2006, 42].

Analizowany koncept „władza” jako jeden z najważniejszych w kulturze każdego narodu jest przedmiotem badań przedstawicieli wielu dyscyplin naukowych, takich jak politologia, socjologia, filozofia, ekonomia, psychologia itp. Znajduje się też w obszarze zainteresowań językoznawców. Analizą poszczególnych aspektów funkcjonowania danego konceptu w różnych typach dyskursu zajmowali się, m.in. Harold Lasswell [Лассвелл 2006], Revekka M. Frumkina [Фрумкина 2001], Walerij G. Lediajew [Ледяев 2001],

Siemien W. Jermakow, Igor Je. Kim i Tatjana A. Michajłowa [Ермаков, Ким, Михайлова 2004], Wiktorija W. Gogienko [Гогенко 2011], Anastasija A. Szabanowa [Шабанова 2011], Siergiej W. Sannikow [Санников 2019], Irina W. Jerofiejewa [Ерофеева 2009], Marija W. Kipienko [Кипенко 2010], Nina Ł. Czulkina i Natalja A. Bubnowa [Чулкина, Бубнова 2010], Irina W. Konowalenko [Коноваленко 2011] i in. Koncept „władza” analizowany był też przez badaczy dyskursu politycznego, takich jak Jelena Szejgał [Шейгал 2001], Władimir W. Kolesow [Колесов 2018], Eleonora Łassan [Лассан 1995], Luba A. Rybakowa [Рыбакова 2013], Michajł Ju. Martynow [Мартынов 2013] i in.

Dla potrzeb niniejszej analizy wybrane zostały dwa źródła: programy wyborcze rosyjskich partii politycznych oraz mowy inauguracyjne rosyjskich prezydentów. Zgodnie z klasyfikacją gatunków dyskursu politycznego, zaproponowaną przez Je. Szejgał (podział ze względu na charakter wiodącej intencji: rytualne, w których dominuje fatyka integracji; orientacyjne, posiadające charakter informacyjny; agonalne, w których przeważa element pobudzenia do działania, związany z walką o władzę) [Шейгал 2000, 66–67], należą one odpowiednio do gatunków orientacyjnych i rytualnych. Programy partii politycznych zajmują szczególnie ważne miejsce wśród gatunków dyskursu wyborczego. Stanowią one nie tylko uzewnętrznienie poglądów partii, a także ich wyborców, lecz są też podstawą walki politycznej, zwłaszcza w okresie przedwyborczym. Jak podkreślają politolodzy, są to jedyne dokumenty, uznawane za całościowe wizje porządku społecznego, do których realizacji dążą konkretne ugrupowania. Lokują też one dane stronnictwa w określonej przestrzeni historycznej i ideowej, dlatego należy je traktować jako sformalizowane opisy pożądanego przyszłości narodu, państwa i społeczeństwa. Są kluczowym źródłem materiału badawczego, gdyż jako jedyne dokumenty są formalnie zatwierdzone przez konwencje partyjne i stanowią punkt wyjścia dla działalności po wygranych wyborach [Woźniak 2017, 41]. O ich znaczeniu świadczy też fakt, że właśnie programy wyborcze są elementem, na którego podstawie znacząca część wyborców podejmuje decyzje dotyczące głosowania na konkretną siłę polityczną [Słodkowska, Dołbakowska 2004, 7]. Mowa inauguracyjna jest równie ważnym gatunkiem dla dyskursu prezydenckiego. Wyróżnia się na tle innych oficjalnych przemówień (takich jak np. orędzie do Zgromadzenia Federalnego, mowa jubileuszowa, przemówienie noworoczne, przemówienie kończące kadencję), gdyż jest oficjalną deklaracją kursu politycznego nowego prezydenta. Zadania, które stoją przed tego rodzaju wystąpieniem, to zjednoczenie narodu i artykulacja wartości, dominujących w społeczeństwie w danym okresie. Kathleen Hall Jamieson Karlyn Kohrs Campbell zwracają też uwagę, że przemówienie

to jest nie tylko aktem mowy, lecz także aktem formalnego objęcia urzędu głowy państwa [Campbell, Jamieson 1986, 205].

Podstawowym środkiem werbalizacji konceptu „władza” w badanym materiale jest leksem *власть*. W dyskursie politycznym poprzedniej epoki pojęcie to odnosiło się głównie do zjawisk i wydarzeń, ściśle powiązanych z życiem politycznym. Słowo *власть* występowało w kilku znaczeniach: „1. политическое господство; 2. органы государственного управления // (мн.ч.) должностные лица, начальство; 3. право и возможность распоряжаться; 4. могущество, сила, господство” [*Словарь русского языка в 4-х т.*, 1982, 184]. Współczesne słowniki odnotowują następujące znaczenia tego leksemu: „1. только ед. форма управления страной, политический строй; 2. только ед. право и возможность управления страной, политическое господство; 3. органы государственного и местного управления, их права и полномочия; лица, входящие в эти органы, начальство, администрация” [*Толковый словарь русского языка конца XX века. Языковые изменения*, 1998, 146], tj. zaczęto go używać także do określenia formy zarządzania krajem.

Leksem ten jest wykorzystywany w prawie wszystkich programach wyborczych partii politycznych, przy czym częstotliwość jego użycia jest wysoka, co świadczy o znaczeniu danego konceptu dla dyskursu przedwyborczego („Гражданская платформа” 16 użyc; „Единая Россия” brak użyc; „Коммунистическая партия Российской Федерации” 23 użycia; „Либерально-демократическая партия России” 16 użyc; „Партия Возрождения России” 10 użyc; „Партия народной свободы” 32 użycia; „Партия Роста” 10 użyc; „Родина” 9 użyc; „Российская партия пенсионеров за социальную справедливость” 10 użyc; „Справедливая Россия” 61 użycie; „Яблоко” 96 użyc). Wysoka frekwencja danej jednostki leksykalnej w badanych tekstach jest zrozumiała: jak podkreśla np. Ruth Wodak, podstawową funkcją polityki jest właśnie walka o władzę (przejęcie władzy, jej utrzymanie) [Wodak 1997, 23–24].

Leksem *власть* występuje w tekstach programów wyborczych z różnorodnymi określeniami, zarówno neutralnymi, jak i nacechowanymi emocjonalnie: *исполнительная* (16 użyc), *региональная* (12 użyc), *государственная* (9 użyc), *местная* (8 użyc), *нынешняя* (5 użyc), *законодательная* (4 użycia), *муниципальная* (4 użycia), *ответственная* (4 użycia), *судебная* (4 użycia), *представительная* (3 użycia), *федеральная* (3 użycia), *авторитарная* (2 użycia), *коррупцированная* (2 użycia), *политическая* (2 użycia), *российская* (2 użycia), *советская* (2 użycia), *справедливая* (2 użycia), *административная*, *алчная*, *высшая*, *дееспособная*, *действующая*, *демократическая*, *монопольная*, *народная*, *парламент-*

ская, полноценная, публичная, сильная, честная, экономическая, эффективная. Jednostki o charakterze neutralnym można podzielić na kilka grup. Pierwszą tworzą przymiotniki *законодательный, исполнительный, судебный*, będące komponentami utartych zwrotów terminologicznych z zakresu prawa *законодательная власть, исполнительная власть, судебная власть*:

Мы предлагаем системные меры противодействия коррупции: (...) запрет для работников **законодательной, исполнительной и судебной власти** входить в советы директоров государственных компаний и компаний с государственным участием („Яблоко”).

Вот почему Политическая партия «Российская партия пенсионеров за социальную справедливость» в качестве основной цели своей работы ставит задачу участия кандидатов от Партии во всех без исключения выборах на всех уровнях **представительной, законодательной власти** Российской Федерации („Российская партия пенсионеров за социальную справедливость”).

Перейти к парламентской модели в субъектах федерации, для чего в Закон об общих принципах организации **законодательной и исполнительной власти** в субъектах РФ ввести норму, согласно которой высший региональный орган **исполнительной власти** формируется законодательным (представительным) органом региона и подотчетен ему („Партия народной свободы”).

Drugą grupę tworzą przymiotniki, wskazujące na poziom sprawowania władzy (*высший, парламентский*):

Мы убеждены, что прямые и честные выборы **высшей власти** – это стимул для социального и экономического развития регионов, реальный шаг в борьбе с коррупцией и эффективный способ остановить произвол чиновников на местах („Справедливая Россия”).

Эти решения будут способствовать укреплению политической культуры и повышению качества **парламентской власти** („Справедливая Россия”).

Wymienione leksemy nie są nasyczone emocjonalnie, tak samo, jak używane w programach wyborczych określenia typu *административный, государственный, политический, экономический*:

Мы выступаем за то, чтобы **власть – политическая, экономическая, административная** – была возвращена регионам и муниципалитетам („Партия народной свободы”).

Мы будем настаивать на: четком разграничении полномочий органов **государственной власти** и органов местного самоуправления в сферах, где компетенция различных уровней публичной власти тесно переплетена („Справедливая Россия”).

Система **политической власти** и управления трансформировались в так называемую вертикаль исполнительной власти, которая приобрела черты, характерные для унитарного государства с жестким авторитарным правлением и коррумпированной бюрократией („Яблоко”).

Elementami kolejnej grupy są określenia, charakteryzujące werbalizacje konceptu „władza” ze względu na zasięg terytorialny (*местный, муниципальный, региональный, российский, федеральный*):

С переходом к новому технологическому укладу российские города переживают острый кризис, с которым не могут справиться ни **местная власть** в условиях ограниченных полномочий и бюджетных возможностей, ни бизнес, рассматривающий при негативном предпринимательском климате городские ресурсы как источник быстрой выгоды („Яблоко”).

Для этого мы считаем необходимым: (...) Обеспечить формирование полноценной **муниципальной власти** в Москве и Санкт-Петербурге („Партия народной свободы”).

Региональная власть должна быть многопартийной или коалиционной, представлять все политические силы и людей, которые голосуют за них („Либерально-демократическая партия России”).

Во всех органах **российской власти** мы будем настойчиво и последовательно делать то, что здесь написано („Яблоко”).

В области государственной политики (...) достижение реального равноправия субъектов Российской Федерации в отношениях с **федеральной властью** („Партия Возрождения России”).

Rzeczownikowi *власть* towarzyszą także określenia, charakteryzujące władzę ze względu na aspekt czasowy (*нынешний, советский*):

Советская власть добивалась увеличения численности населения и развития Севера, Сибири и Дальнего Востока присущими ей тоталитарными методами („Яблоко”).

КПРФ рассматривает парламентскую борьбу как борьбу классовую, в которой недопустимы компромиссы с антинародным курсом **нынешней власти** („Коммунистическая партия Российской Федерации”).

Drugą grupę określeń, stosowanych łącznie z leksemem *власть*, są jednostki o zabarwieniu emocjonalnym. Programy wyborcze partii politycznych

często zbudowane są zgodnie z modelem, w którym politycy walcząc o dojście do władzy przedstawiają złą sytuację kraju, rysując negatywny obraz rzeczywistości, a następnie prezentują program zmian i, co za tym idzie, listę obietnic, co zostanie ulepszone w państwie, jeśli wyborcy na nich zagłosują. Model ten związany jest z krytyką aktualnej sytuacji, a więc też władzy (rządzących, przedstawicieli innych stronnictw). W analizowanych programach wyborczych można wydzielić dwie grupy nacechowanych emocjonalnie określników rzeczownika *власть*: leksemy, z pomocą których prezentowane są cechy „idealnych” jej organów (partie opisują, jakie cechy powinni posiadać politycy, sprawujący rządy w kraju, jednocześnie sugerując, że sami właśnie takie posiadają), oraz jednostki, z pomocą których aktualna władza w Rosji oceniana jest negatywnie. Pierwszą grupę tworzą przymiotniki typu *дееспособный, действующий, демократический, ответственный, сильный, справедливый, честный, эффективный*, wywołujące konotacje pozytywne:

Государству и обществу нужна **сильная, дееспособная и ответственная власть**, основанная на доверии народа и находящаяся под постоянным общественным контролем („Справедливая Россия”).

На этом этапе решается задача установления **демократической власти** трудящихся, широких народно-патриотических сил во главе с КПРФ („Коммунистическая партия Российской Федерации”).

Каждый голос за партию «ЯБЛОКО» – это голос за мир, человеческое достоинство, правду, справедливый закон, **честную и ответственную власть** („Яблоко”).

Для этого мы считаем необходимым: (...) Обеспечить формирование **полноценной муниципальной власти** в Москве и Санкт-Петербурге („Партия народной свободы”).

Ограничение всевластия бюрократии, обуздanie коррумпции, возвращение гражданам политических прав и веры в справедливый суд – все это станет первым необходимым шагом на пути к свободному обществу, где государство уважает достоинство каждого, а граждане осознанно формируют **эффективную и ответственную власть** („Партия народной свободы”).

Drugą grupę tworzą bardzo nieliczne jednostki leksykalne, krytykujące rządzących (*авторитарный, алчный, коррумпированный, монополюсный*), wywołujące konotacje pejoratywne:

Если главным политическим выбором становится консервация власти на основе «традиционных ценностей», то цели экономического развития уходят на второй план. **Авторитарная власть** становится для себя одновременно и целью, и средством достижения этой цели („Яблоко”).

Только конкуренция позволит нам разрушить бюрократическую Корпорацию “Россия”, в которую превратила нашу страну **коррупцированная и алчная власть** („Партия народной свободы”).

Монопольной власти не нужна политическая конкуренция, ей вредно местное самоуправление как изначальная и первозданная форма демократии („Яблоко”).

Bezpośrednia krytyka aktualnej władzy wyrażana jest w programach wyborczych także za pomocą nacechowanych negatywnie związków wyrazowych typu *лицемерие власти, некомпетентность и бездействие властей, монополизация власти, узурпация власти*:

Отсюда – **лицемерие власти**, апатия граждан, товары плохого качества, низкая конкурентоспособность экономики („Либерально-демократическая партия России”).

Из-за **некомпетентности и бездействия властей** дороги, аэродромы и порты находятся в хроническом упадке („Партия народной свободы”).

Движение правящей в России группировки в сторону все большей **монополизации власти**, все большего ограничения политической конкуренции ведет к деградации системы государственного управления, поскольку в управленческую систему не приходят творческие люди („Яблоко”).

Только демократия может реализовать принцип разделения и взаимного контроля властей, который является наиболее эффективным средством против коррупции, **узурпации власти** и бюрократической деградации государства („Яблоко”).

Zupełnie inaczej przedstawia się wykorzystanie rzeczownika *власть* w dyskursie prezydenckim, w analizowanych mowach inauguracyjnych. Jednostka ta została użyta wyłącznie w wystąpieniach W.W. Putina z 2000 r. (5 użyć) i 2018 r. (2 użycia). W wymienionych przemówieniach leksem ten występuje wyłącznie w połączeniu z neutralnymi określeniami: *верховная, государственная, муниципальная*. Mówca nie akcentuje jednak faktu pełnienia przez niego władzy w państwie. Dominującym tematem jest jej przekazanie (W.W. Putin podkreśla demokratyczny charakter procedury):

В самом деле, впервые за всю историю нашего государства, за всю историю России впервые **верховная власть в стране передается самым демократическим, самым простым образом**, по воле народа, законно и мирно (W.W. Putin, 2000).

Смена власти – всегда проверка конституционного строя, проверка его на прочность (W.W. Putin, 2000).

Мирная преемственность власти – это важнейший элемент политической стабильности (W.W. Putin, 2018).

Sposobem realizacji konceptu „władza” w analizowanych materiałach jest też użycie rzeczownika *президент* (w niektórych programach wyborczych *Президент*, co służy podkreśleniu wagi funkcji). Leksem ten ma dwa znaczenia: „1. Выборный глава государства (в большинстве стран с республиканской формой правления; 2. Высшее должностное лицо фирмы, банка, компании и т.п.” [*Толковый словарь русского языка конца XX века. Языковые изменения*, 1998, 500–501]), werbalizacji danego konceptu w analizowanych tekstach służy użycie danego rzeczownika w pierwszym znaczeniu. W programach wyborczych leksem ten nie jest często wykorzystywany, co jest związane z charakterem tekstów – dotyczą one wyborów parlamentarnych, a nie prezydenckich („Гражданская платформа” brak użyc; „Единая Россия” brak użyc; „Коммунистическая партия Российской Федерации” brak użyc; „Либерально-демократическая партия России” 4 użycia; „Партия Возрождения России” 2 użycia; „Партия народной свободы” brak użyc; „Партия Роста” brak użyc; „Родина” 7 użyc; „Российская партия пенсионеров за социальную справедливость” 3 użycia; „Справедливая Россия” 1 użycie; „Яблоко” 33 użycia).

Rzeczownik *президент* występuje w tekstach programów wyborczych jako część niewielu związków wyrazowych. Pierwszą grupę stanowią związki wyrazowe o neutralnym charakterze, wskazujące na konkretną osobę: *президент Путин*, *президент Владимир Путин*, *президент Борис Ельцин*:

В 1999 году **Президенту Борису Ельцину** грозил импичмент, в Госдуме стояли вооруженные солдаты, сама Дума была под угрозой роспуска, страна стояла на пороге гражданской войны и только ЛДПР снова спасла Россию („Либерально-демократическая партия России”).

Анти-европейский курс, проводимый **президентом Путиным**, авантюры на Украине и в Сирии больно ударили по уровню жизни миллионов семей в нашей стране („Яблоко”).

Rzeczownik ten występuje także w strukturze utartych wyrażań, wskazujących na terytorium, na którym prezydent sprawuje władzę (*президент России*, *Президент Российской Федерации*, *президент РФ*):

Эта программа показывает, как мы уже сейчас защищаем ваши интересы и права, как мы будем делать это в Государственной Думе РФ, какое государство будет создавать **президент России**, выдвинутый партией «Яблоко» („Яблоко”).

В настоящих условиях особое значение приобретают выборы **Президента Российской Федерации** в 2018 году („Российская партия пенсионеров за социальную справедливость”).

Rzeczownik *президент* łączy się także z określeniem *наш* (będącym sposobem wyrażenia funkcji integracyjnej – przedstawiciele partii i odbiorcy przedstawiani jako *jedność*) i *новый*:

Мы намерены усилить законодательную поддержку стратегического курса **нашего Президента** („Родина”).

«Родина» деятельно поддержала курс **нового президента** России на возрождение страны и стала резко выступать против антисоциальных инициатив представителей «элит из девяностых» в центре и на местах („Родина”).

Także w przemówieniach prezydentów jednostka *президент* spotykana jest rzadko. Występuje we wszystkich mowach inauguracyjnych, lecz z bardzo niewielką frekwencją (W.W. Putin 2000 r. 2 użycia; W.W. Putin 2004 r. 2 użycia; D.A. Miedwiediew 2008 r. 2 użycia; W.W. Putin 2012 r. 1 użycie, W.W. Putin 2018 r. 2 użycia). Cechą charakterystyczną jej użycia jest fakt, że mówcy nie akcentują władzy prezydenta, lecz jego obowiązki wobec wyborców/obywateli. Służy temu użycie danego leksemu w strukturze takich związków wyrazowych, jak *должность президента*, *обязанность президента*, a także związków wyrazowych, utworzonych na podstawie wyrazu pochodnego (*президентский*), takich jak *президентская обязанность*, *президентская присяга*:

В эти минуты, вступая в **должность Президента** России, особенно остро осознаю свою колоссальную ответственность перед каждым из вас, перед всем нашим многонациональным народом, ответственность перед Россией – страной грандиозных побед и свершений, перед тысячелетней историей российской государственности и нашими предками (W.W. Putin, 2018).

Сейчас я еще раз хочу вернуться к главному ее смыслу и сказать: **обязанности Президента** хранить государство и верно служить народу и впредь будут для меня святы, и впредь будут для меня превыше всего (W.W. Putin, 2004).

Именно в этом я вижу главную **президентскую обязанность** (W.W. Putin, 2000).

Только что мной принесена **президентская присяга**, она даётся народу России, и в её самых первых строках – обязательство уважать и охранять права и свободы человека (D.A. Miedwiediew, 2008).

W analizowanych programach partii politycznych koncept „władza” werbalizowany jest także przy pomocy rzeczownika *лидер*. Częstotliwość jego użycia jest niska („Гражданская платформа” 7 użyc; „Единая Россия” brak użyc; „Коммунистическая партия Российской Федерации” 2 użycia; „Либерально-демократическая партия России” 1 użycie; „Партия Возрождения России” brak użyc; „Партия народной свободы” brak użyc; „Партия Роста” 1 użycie; „Родина” 3 użycia; „Российская партия пенсионеров за социальную справедливость” brak użyc; „Справедливая Россия” 1 użycie; „Яблоко” 5 użyc). Należy odnotować, że dany rzeczownik występuje w analizowanych tekstach w dwóch znaczeniach, przy czym realizacjami konceptu „władza” są tylko użycia tego leksemu w pierwszym znaczeniu:

„1. Глава, руководитель политической партии, общественно-политической организации, общественного движения и т.п.” [*Толковый словарь русского языка конца XX века. Языковые изменения*, 1998, под ред. Г.Н. Скляревской, 357]

Недооценка опасности происходивших процессов, монополия на власть и на идеологию, перерождение части партийных **лидеров** ввергли КПСС в состояние “завнавшейся партии” („Коммунистическая партия Российской Федерации”).

Общество ждет новых **лидеров** с рациональным и креативным мышлением, способных раскрутить экономическую и политическую жизнь в стране („Гражданская платформа”).

„2. О том, что занимает первенствующее положение в какой-л. сфере общественной жизни” [*Толковый словарь русского языка конца XX века. Языковые изменения* 1998, 357]

Туристическая отрасль является **лидером** по степени мультипликативного влияния на экономику („Яблоко”).

Наша цель – восстановить традиции отечественного образования, сделать Россию **лидером** в формировании современных образовательных стандартов („Справедливая Россия”).

Analizowana jednostka używana jest w połączeniu z neutralnymi określeniami *партийный, политический*. Zaobserwowano także jednostkowe wykorzystanie wywołujących konotacje przymiotników *новый* (realizacja idei zmiany istniejącego porządku) i *инициативный*:

Общество ждёт **новых лидеров** с рациональным и креативным мышлением, способных раскрутить экономическую и политическую жизнь в стране („Гражданская платформа”).

Современная ситуация требует **инициативных лидеров**, которые имеют широкий кругозор, готовы к нестандартным решениям и являются патриотами нашей страны („Гражданская платформа”).

W analizowanych mowach inauguracyjnych leksem ten nie występuje.

Ostatnią jednostką leksykalną, będącą realizacją konceptu „władza”, jest rzeczownik *правительство*. Jego frekwencja w programach wyborczych wygląda następująco: „Гражданская платформа” 2 użycia; „Единая Россия” 3 użycia; „Коммунистическая партия Российской Федерации” 2 użycia; „Либерально-демократическая партия России” brak użyc; „Партия Возрождения России” 1 użycie; „Партия народной свободы” 14 użyc; „Партия Роста” 3 użycia; „Родина” brak użyc; „Российская партия пенсионеров за социальную справедливость” 3 użycia; „Справедливая Россия” 1 użycie; „Яблоко” 26 użyc. W analizowanych programach partii politycznych jest on wykorzystywany samodzielnie albo jako element utartego związku wyrazowego *Правительство Российской Федерации / Правительство РФ* (oficjalna nazwa rosyjskiego organu władzy wykonawczej). Nie łączy się z żadnymi określeniami (poza jednym przypadkiem: *нынешнее правительство* w programie partii „Гражданская платформа”).

W przemówieniach prezydentów leksem ten nie został użyty.

Pośrednim sposobem werbalizacji konceptu „władza” w przemówieniach W.W. Putina i D.A. Miedwiediewa jest tworzenie wizerunku silnego prezydenta, stojącego na czele państwa. Dzięki temu zabiegowi realizowana jest funkcja performatywna oraz funkcja deklaratywna mowy inauguracyjnej [Шейгал 200, 77–78]. Funkcje te związane są z charakterystycznymi toposami. Funkcja performatywna werbalizowana jest za pomocą toposu godnego lidera (mówca deklaruje, że jako głowa państwa przedkłada interes kraju i obywateli nad własny oraz jest przekonany o sukcesie obranego kursu politycznego, wykorzystując, m.in., wyrazy i związki wyrazowe takie jak *заверить, глубоко убежден, служение Отечеству, изменить к лучшему, укреплять могущество России, достигнуть целей, добиться прорыва, реализовать планы, добиваться успехов, продолжать историю Отечества, приумножить славу России, оправдать надежды граждан*):

Могу заверить вас, что **в своих действиях буду руководствоваться исключительно государственными интересами** (W.W. Putin, 2000).

Считаю смыслом всей своей жизни и своим долгом **служение Отечеству, служение нашему народу**, поддержка которого вдохновляет и помогает решать самые сложные и трудные задачи (W.W. Putin, 2012).

Środkiem realizacji funkcji deklaratywnej jest topos pracy (słowa kluczowe: *работа, работать*):

Хотел бы заверить сегодня всех граждан страны, что **буду работать с полной отдачей сил как Президент и как человек**, для которого Россия – это родной дом, родная земля (D.A. Miedwiediew, 2008).

Заверяю вас, **целью моей жизни, работы будет, как и прежде, служение людям, нашему Отечеству** (W.W. Putin, 2018).

Funkcja ta wypełniana jest także za pośrednictwem toposu obowiązku (słowa kluczowe: *долг, обязанность, ответственность*):

Обязанности Президента хранить государство и верно служить народу и впредь **будут для меня святы, и впредь будут для меня превыше всего** (W.W. Putin, 2004).

Analiza programów przedwyborczych partii politycznych biorących udział w wyborach do Dumy Państwowej Zgromadzenia Federalnego Federacji Rosyjskiej w 2016 r. oraz oficjalnych przemówień rosyjskich prezydentów (mowy inauguracyjne z lat 2000–2018) pozwoliła stwierdzić, że koncept „władza” jest w nich aktywnie realizowany. Jego werbalizacji służy wykorzystanie kompleksu różnorodnych środków leksykalnych. Należą do nich rzeczowniki *власть, президент, лидер* oraz *правительство*. Jednostki te występują w badanych materiałach z różną częstotliwością i łączą się z wieloma określeniami, których zadaniem jest aktywowanie w świadomości słuchaczy różnorodnych asocjacji. Najczęściej wykorzystywanym sposobem werbalizacji konceptu „władza” jest użycie rzeczownika *власть*. Warto podkreślić, że leksemowi temu towarzyszą w przeważającej większości neutralne określenia będące często utartymi zwrotami terminologicznymi. Odwołują się one do podziału władzy (*законодательный, исполнительный, судебный*), poziomu jej sprawowania (*высший, парламентский*), zasięgu terytorialnego (*местный, муниципальный, региональный, российский, федеральный*) czy aspektu czasowego (*нынешний, советский*). Atrybuty nacechowane emocjonalnie wykorzystywane są wyłącznie w programach partii politycznych. Grupę określeń, wywołujących pozytywne konotacje emocjonalne, tworzą przymiotniki, definiujące cechy idealnych organów władzy (*дееспособный, действующий, демократический, ответственный, сильный, справедливый, честный, эффективный*). Zwraca uwagę bardzo niska frekwencja użycia jednostek, wywołujących konotacje negatywne. Jest to o tyle nietypowe, że programy przedwyborcze bardzo często zbudowane są wokół krytyki istniejącej rzeczywistości i osób (organów),

odpowiedzialnych za taki stan rzeczy. W analizowanych materiałach władza krytykowana jest częściej pośrednio (partie tworzą negatywny obraz rzeczywistości, jednak bez wysuwania bezpośrednich oskarżeń w stosunku do rządzących), co nie powinno dziwić, biorąc pod uwagę aktualną sytuację polityczną w Rosji.

Warto zwrócić uwagę na specyfikę werbalizacji danego konceptu w mowach inauguracyjnych prezydentów. Leksemy, będące jego realizacjami, są bardzo nieliczne. Dodatkowo prezydenci nie podkreślają w swoich przemówieniach, że piastując najwyższy urząd w państwie będą sprawować władzę, a akcentują obowiązki, które się z nim wiążą. Zapewniają jednocześnie obywateli, że wszystkie ich działania ukierunkowane będą na służbę ojczyźnie i jej mieszkańcom (funkcja deklaratywna). Tworzą przy tym wizerunek silnego lidera, który jest w stanie piastować najwyższy w kraju urząd (funkcja performatywna).

Literatura

- Campbell K.K., Jamieson K.H., 1986, *Inaugurating the Presidency*, [w:] H.W. Simons and A.A. Agazarian (eds), *Form, Genre and the Study of Political Discourse*, Columbia (S. Car.), pp. 203–225.
- Słodkowska I., Dolbakowska M., 2004, *Wybory 1997. Partie i ich programy*, Warszawa.
- Woźniak W., 2017, *Programy polskich partii politycznych jako materiał empiryczny w badaniach dyskursu politycznego*, „Środkowoeuropejskie Studia Polityczne”, Nr 2 (17), s. 41–58.
- Arutūnova .D., 1999, *Vvedenie*, [v:] *Logičeskij analiz ŗzyka: obraz ŗeloveka v kul'ture i ŗzyke*, Moskwa, s. 3–10. [Арутюнова Н.Д., 1999, *Введение*, [в:] *Логический анализ языка: образ человека в культуре и языке*, Москва, с. 3–10.]
- Butakova L.O., Demina E.S., 2003, *Kognitivnoe modelirovanie: problemy teorii i praktiki*, [v:] *Ŗzyk. Ŗtnos. Kartina mira: Sbornik nauėnyh trudov*, otv. red. M.V. Pimenova (Seriŗ «Konceptual'nye issledovaniŗ»). Выпуск 1), Kemerovo, s. 44–58. [Бутакова Л.О., Демина Е.С., 2003, *Когнитивное моделирование: проблемы теории и практики*, [в:] *Язык. Этнос. Картина мира: Сборник научных трудов*, отв. ред. М.В. Пименова (Серия «Концептуальные исследования». Выпуск 1), Кемерово, с. 44–58.]
- Āulėina N.L., Bubnova N.A., 2010, *Psicholingvistika kak metod izuėeniŗ strategij i taktik reėevogo vozdejstviŗ*, «Vestnik RUDN, seriŗ Teoriŗ ŗzyka. Semiotika. Semantika», № 1, s. 32–37. [Чулкина Н.Л., Бубнова Н.А., 2010, *Психоллингвистика как метод изучения стратегий и тактик речевого воздействия*, «Вестник РУДН, серия Теория языка. Семиотика. Семантика», № 1, с. 32–37.]

- Ermakov С.В., Kim I.E., Mihajlova T.V. i dr., 2004, *Vlast' v russkoj âzykovej iètničeskoj kartine*, Moskva. [Ермаков С.В., Ким И.Е., Михайлова Т.В. и др., 2004, *Власть в русской языковой и этнической картине*, Москва.]
- Erofeeva I.V., 2009, *Koncept «vlast'» v mediadiskurse: dihotomiâ reprezentacii*, «Vestnik Čitgu», № 1 (52), s. 167–171. [Ерофеева И.В., 2009, *Концепт «власть» в медиадискурсе: дихотомия репрезентации*, «Вестник ЧитГУ», № 1 (52), с. 167–171.]
- Flegontova Ū.N., 2003, *Kognitivnââ lingvistika: ee rol' na sovremennotâpe i perspektivy razvitiâ*, [v:] *Filologičeskij sbornik. Čelovek i ego âzyk (K 75-letii prof. V.P. Nedâlkova)* / Otv. red. čl.-korr. SAN VŠ E.A. Pimenov, M.V. Pimenova, Vyp. 4, Kemerovo, s. 96–99. [Флегонтова Ю.Н., 2003, *Когнитивная лингвистика: ее роль на современном этапе и перспективы развития*, [в:] *Филологический сборник. Человек и его язык (К 75-летию проф. В.П. Недялкова)* / Отв. ред. чл.-кorr. САН ВШ Е.А. Пименов, М.В. Пименова, Вып. 4, Кемерово, с. 96–99.]
- Frumkina R.M., 2001, *Psicholingvistika*, Moskva. [Фрумкина Р.М., 2001, *Психолингвистика*, Москва.]
- Gogenko V.V., 2011, *Vlast' kak âzykovoju koncept*, «Izvestiâ vyšših učebnyh zavedenij. Severo-Kavkazskij region. Seriâ: Obšestvennyenuauki», № 2 (162), s. 103–105. [В.В. Гогенко, 2011, *Власть как языковой концепт*, «Известия высших учебных заведений. Северо-Кавказский регион. Серия: Общественные науки», № 2 (162), с. 103–105.]
- Karasik V.I., 2002, *Âzykovoju krug: ličnost', koncepty, diskurs*, Volgograd 2002. [Карасик В.И., 2002, *Языковой круг: личность, концепты, дискурс*, Волгоград 2002.]
- Kipenko M.V., 2010, *Leksičeskaâ ob"ektivaciâ koncepta 'vlast' v âzyke gazety «Komsomol'skaâ Pravda»*, «Vestnik TGU», vypusk 4 (84), s. 238–245. [Кипенко М.В., 2010, *Лексическая объективация концепта 'власть' в языке газеты «Комсомольская Правда»*, «Вестник ТГУ», выпуск 4 (84), с. 238–245.]
- Kolesov V.V., 2018, *Konceptual'noe pole russkogo soznaniâ: koncepty vlast', zakon i narod*, «Političeskaâ lingvistika», № 3 (69), s. 10–23. [Колесов В.В., 2018, *Концептуальное поле русского сознания: концепты власть, закон и народ*, «Политическая лингвистика», № 3 (69), с. 10–23.]
- Kolesov V.V., 1992, *Koncept kul'tury: obraz, ponâtie, simvol*, „Vestnik Sankt-Peterburgskogo gosudarstvennogo universiteta”, Ser. 2, vyp. 3 (№ 16), s. 34–36. [Колесов В.В., *Концепт культуры: образ, понятие, символ*, „Вестник Санкт-Петербургского государственного университета”, Сер. 2, вып. 3 (№ 16), с. 34–36.]
- Konovalenko I.V., 2011, *Struktura koncepta «vlast'» (po dannym asociativnogo èksperimenta)*, «Vestn. Om. un-ta. Filologiiâ», № 3, s. 168–171. [Коноваленко И.В., 2011, *Структура концепта «власть» (по данным ассоциативного эксперимента)*, «Вестн. Ом. ун-та. Филология», № 3, с. 168–171.]

- Krasnyh V.V., 2003, *Russkoe kul'turnoe prostranstvo: koncept «â»*, [v:] *Problemy verbalizacii konceptov v semantike âzyka i teksta: Materialy mezhdunarodnogo simpoziuma, 22–24 maâ 2003 g.*, Č. 1, Volgograd, s. 196. [Красных В.В., 2003, *Русское культурное пространство: концепт «я»*, [в:] *Проблемы вербализации концептов в семантике языка и текста: Материалы международного симпозиума, 22–24 мая 2003 г.*, Ч. 1, Волгоград, с. 196.]
- Kratkij slovar' kognitivnyh terminov*, 1996, Kubrâkova E.S., Dem'ânkov V.Z., Pan-kras Ū.G., Luzina L.G., Moskva. [*Краткий словарь когнитивных терминов*, Е.С. Кубрякова, Демьянков В.З., Панкрац Ю.Г., Лузина Л.Г., Москва.]
- Lihačev D.S., 1993, *Konceptosfera russkogo âzyka*, «Izv. RAN-SLÂ», № 1, s. 3–9. [Лихачев Д.С., 1993, *Концептосфера русского языка*, «Изв. РАН-СЛЯ», № 1, с. 3–9.]
- Lâpin S.H., 1977, *Konceptologîâ: k stanovleniû podhoda*, «Koncepty. Naučnye trudy Sentrokoncepta», Вып. 1, Arhangel'sk, s. 11–35. [Ляпин С.Х., 1977, *Концептология: к становлению подхода*, «Концепты. Научные труды Центроконцепта», Вып. 1, Архангельск, с. 11–35.]
- Lassan È., 1995, *Diskurs vlasti i inakomyšliâ v SSSR: kognitivno-ritoričeskij analiz*, Vil'nûs. [Лассан Э., 1995, *Дискурс власти и инакомыслия в СССР: когнитивно-риторический анализ*, Вильнюс.]
- Lassvell G., 2006, *Âzyk vlasti*, «Političeskaâ lingvistika», Вып. 20, Ekaterinburg, s. 264–280. [Лассвелл Г., 2006, *Язык власти*, «Политическая лингвистика», Вып. 20, Екатеринбург, с. 264–280.]
- Ledâev V.G., 2001, *Vlast': Konceptual'nyj analiz*, Moskva. [Ледяев В.Г., 2001, *Власть: Концептуальный анализ*, Москва.]
- Martynov M.Ū., 2013, *Prostranstvennaâ semantikakoncepta vlast' v russkoj političeskoj kul'ture*, «Sibirskij filologičeskij žurnal», № 3, s. 252–259. [Мартынов М.Ю., 2013, *Пространственная семантика концепта власть в русской политической культуре*, «Сибирский филологический журнал», № 3, с. 252–259.]
- Maslova V.A., 2008, *Kognitivnaâ lingvistika: učeb. posobie*, Minsk. [Маслова В.А., 2008, *Когнитивная лингвистика: учеб. пособие*, Минск.]
- Pimenova M.V., Kondrat'eva O.N., 2006, *Vvedenie v konceptual'nye issledovaniâ: uč. posobie*, Кемерово. [М.В. Пименова, О.Н. Кондратьева, 2006, *Введение в концептуальные исследования: уч. пособие*, Кемерово.]
- Pimenova M.V., 2002, *Metodologiâ konceptual'nyh issledovanij*, «Vestnik Kemgu», Вып. 4 (12), Ser. Filologiâ, s. 100–105. [Пименова М.В., 2002, *Методология концептуальных исследований*, «Вестник КемГУ», Вып. 4 (12), Сер. Филология, с. 100–105.]
- Popova Z.D., Sternin I.A., 2007, *Kognitivnaâ lingvistika*, Moskva. [Попова З.Д., Стернин И.А., 2007, *Когнитивная лингвистика*, Москва.]

- Rybakova L.A., 2013, *Reprezentaciâ koncepta «vlast'» v angloâzyčnoj političeskoj reči i sposoby ego pereдачи pri perevode na russkij âzyk*, «Vestnik Baškirskego universiteta», T. 18, № 3, s. 801–803. [Рыбакова Л.А., 2013, *Репрезентация концепта «власть» в англоязычной политической речи и способы его передачи при переводе на русский язык*, «Вестник Башкирского университета», Т. 18, № 3, с. 801–803.]
- Šabanova A.A., 2011, *Reprezentaciâ koncepta «vlast'» v sovremennoj russkoj âzykovej kartine mira*, «Vestnik Čelâbinskego gosudarstvennogo universiteta. Filologičeskoe. Iskusstvovedenie», № 17 (232), Вып. 55, s. 172–175. [Шабанова А.А., 2011, *Репрезентация концепта «власть» в современной русской языковой картине мира*, «Вестник Челябинского государственного университета. Филология. Искусствоведение», № 17 (232), Вып. 55, с. 172–175.]
- Sannikov S.V., 2019, *Metodologičeskie aspekty tipologii leksičeskikh reprezentantov koncepta «vlast'» i izmereniâ ih semantičeskogo prostranstva*, «Političeskââ nauka», № 3, s. 63–75. [Санников С.В., 2019, *Методологические аспекты типологии лексических репрезентантов концепта «власть» и измерения их семантического пространства*, «Политическая наука», № 3, с. 63–75.]
- Šejgal E.I., 2000, *Semiotika političeskogo diskursa*, Volgograd. [Шейгал Е.И., 2000, *Семиотика политического дискурса*, Волгоград.]
- Šejgal E.I., 2001, *Vlast' kak koncept i kategoriâ diskursa*, [v:] *Èsse o social'noj vlasti âzyka*, Voronež, s. 57–64. [Шейгал Е.И., 2001, *Власть как концепт и категория дискурса*, [в:] *Эссе о социальной власти языка*, Воронеж, с. 57–64], [online], https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/Article/scheig_vlast.php [15.02.2020]
- Slovar' russkogo âzyka v 4-h t.*, 1982, Moskva, t. 1. [*Словарь русского языка в 4-х т.*, 1982, Москва, т. 1.]
- Stepanov Ū.S., 1997, *Konstanty. Slovar' russkoj kul'tury*, Moskva. [Степанов Ю.С., 1997, *Константы. Словарь русской культуры*, Москва.]
- Tolkovyj slovar' russkogo âzyka konca XX veka. Âzykovye izmeneniâ*, 1998, pod red. G.N. Sklârevskoj, Sankt-Peterburg. [*Толковый словарь русского языка конца XX века. Языковые изменения*, 1998, под ред. Г.Н. Складревской, Санкт-Петербург.]
- Zalevskaâ A.A., 2001, *Tekst i ego ponimanie*, Tver' [Залевская А.А., 2001, *Текст и его понимание*, Тверь.]

Programy partii politycznych

- Âbloko, [online], <https://www.yabloko.ru/program>. [06.01.2020] [Яблоко, [online], <https://www.yabloko.ru/program>. [06.01.2020]
- Edinaâ Rossiâ, [online], <https://er.ru/party/program>. [06.01.2020] [Единая Россия, [online], <https://er.ru/party/program>. [06.01.2020]

- Graždanskā platforma, [online], <http://праваяпартия.рф/3591>. [06.01.2020]
[Гражданская платформа, [online], <http://праваяпартия.рф/3591>. [06.01.2020]
- Kommunistiškā partiā Rossijskoj Federacij, [online], <https://kprf.ru/party/program>. [06.01.2020] [Коммунистическая партия Российской Федерации, [online], <https://kprf.ru/party/program>. [06.01.2020]
- Liberal'no-demokratiškā partiā Rossii, [online], https://ldpr.ru/party/Program_L DPR. [06.01.2020] [Либерально-демократическая партия России, [online], https://ldpr.ru/party/Program_L DPR. [06.01.2020]
- Partiā narodnoj svobody, [online], <https://parnasparty.ru/party/program>. [06.01.2020] [Партия народной свободы, [online], <https://parnasparty.ru/party/program>. [06.01.2020]
- Partiā Rosta, [online], <https://rost.ru/about/program>. [06.01.2020] [Партия Роста, [online], <https://rost.ru/about/program>. [06.01.2020]
- Partiā Vozroždeniā Rossii, [online], <https://p-v-ros.ru/about-pvr/article/programma-obschestvennoy-organizacii---politichesk-16335>. [06.01.2020] [Партия Возрождения России, [online], <https://p-v-ros.ru/about-pvr/article/programma-obschestvennoy-organizacii---politichesk-16335>. [06.01.2020]
- Rodina, [online], <https://rodina.ru/partiya/documentsForRead/38>. [06.01.2020] [Родина, [online], <https://rodina.ru/partiya/documentsForRead/38>. [06.01.2020]
- Rossijskā partiā pensionerov za social'nuū spravedlivost', [online], <https://tupikin.info/program>. [06.01.2020] [Российская партия пенсионеров за социальную справедливость, [online], <https://tupikin.info/program>. [06.01.2020]
- Spravedlivaā Rossiā, [online], <http://www.spravedlivo.ru/7634910>. [06.01.2020] [Справедливая Россия, [online], <http://www.spravedlivo.ru/7634910>. [06.01.2020]

Мowy inauguracyjne

- V.V. Putin 2000, [online], <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/21399>. [06.01.2020] [В.В. Путин 2000, [online], <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/21399>. [06.01.2020]
- V.V. Putin 2004, [online], <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/22452>. [06.01.2020] [В.В. Путин 2004, [online], <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/22452>. [06.01.2020]
- D.A. Medvedev 2008, [online], <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/3>. [06.01.2020] [Д.А. Медведев 2008, [online], <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/3>. [06.01.2020]
- V.V. Putin 2012, [online], <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/speeches/15224>. [06.01.2020] [В.В. Путин 2012, [online], <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/speeches/15224>. [06.01.2020]
- V.V. Putin 2018, [online], <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/speeches/57416>. [06.01.2020] [В.В. Путин 2018, [online], <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/speeches/57416>. [06.01.2020]

VERBALIZATION OF THE CONCEPT OF “POWER”
IN MODERN RUSSIAN POLITICAL DISCOURSE

ABSTRACT

Key words: discourse, political discourse, program materials, election materials, political party, concept

The article is devoted to the analysis of the concept of “power” characteristic for Russian political discourse, verbalized in electoral programs of the largest political parties and inaugural speeches of Russian presidents. The realization of this concept of “power” is served by various lexical units (neutral and related to emotional connotations). Various characteristics of the concept are updated in the awareness of voters. The attention is drawn to the fact that terms causing negative connotations are very rare. The characteristic feature of the verbalization of the analyzed concept in inaugural speeches is the lack of emphasis on the president’s power, and only his duties.